

Carta a fost adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la data de 26 septembrie 1975 și promulgată în mod solemn în cadrul Congresului privind patrimoniul arhitectural european (Amsterdam, 21–25 octombrie 1975).

«Comitetul de Miniștri,

- având în vedere faptul că scopul final al Consiliului Europei este cel de a realiza o mai strânsă uniune a membrilor săi, în particular pentru salvagardarea și promovarea idealurilor și principiilor care constituie patrimoniul comun;
- având în vedere faptul că statele membre ale Consiliului Europei participante la Convenția culturală europeană încheiată la 19 decembrie 1954 s-au obligat, în baza art. 1 al acestei Convenții, să ia măsuri pentru salvagardarea aportului lor la patrimoniul cultural comun al Europei și să încurajeze dezvoltarea acestuia;
- recunoscând faptul că patrimoniul arhitectural, expresie de neînlocuit a bogăției și diversității culturii europene, constituie moștenirea comună a tuturor popoarelor și faptul că salvagardarea acestuia implică solidaritatea efectivă a statelor europene;
- având în vedere faptul că salvagardarea patrimoniului arhitectural depinde global de integrarea acestuia în cadrul de viață al locuitorilor și de luarea sa în considerare de către planurile teritoriale și urbanistice;
- având în vedere recomandarea Conferinței miniștrilor europeni responsabili de patrimoniul arhitectural ținută la Bruxelles în 1969 și recomandarea 589 (1979) a Adunării Consultative a Consiliului Europei privind o Cartă a patrimoniului arhitectural;
- reafirmă voința sa de a promova o politică europeană comună și o acțiune concertată de protecție a patrimoniului arhitectural, bazată pe principiile conservării integrate;
- recomandă guvernelor statelor membre adoptarea de măsuri legislative, administrative, financiare și educative necesare punerii în aplicare a unei politici de conservare integrată a patrimoniului arhitectural și dezvoltării interesului publicului pentru o astfel de politică, ținând cont de rezultatele campaniei Anului European al Patrimoniului Arhitectural, organizată în 1975 sub auspiciile Consiliului Europei.

– adoptă și proclamă principiile prezentei Carte, elaborată de Comitetul pentru Monumente și Situri, principii enunțate în continuare:

1. Patrimoniul arhitectural european nu este format numai din monumentele noastre cele mai importante, ci și din ansamblurile de clădiri care constituie orașele și satele noastre tradiționale în contextul lor natural sau construit.

Mult timp au fost protejate și restaurate numai monumentele cele mai importante, fără a ține seamă de contextul lor. Acestea pot însă pierde mare parte din valoarea lor dacă acest context este alterat. Mai mult, grupuri de clădiri, chiar lipsite de episoade arhitecturale excepționale, pot prezenta calități ambientale care să le confere o valoare artistică diversificată și articulată. Aceste grupuri de clădiri trebuie conservate ca atare.

Patrimoniul arhitectural constituie o mărturie a istoriei și a importanței acesteia în viața contemporană.

2. Mărturia trecutului atestată de patrimoniul arhitectural constituie un mediu esențial pentru echilibrul și dezvoltarea culturală a omului.

În contextul unei civilizații în continuă schimbare ale cărei aspecte negative sunt la fel de evidente ca și cele pozitive, oamenii de astăzi își dau seama spontan de valoarea acestui patrimoniu.

Acesta constituie un element esențial al memoriei omului de astăzi și, dacă nu ar fi transmis generațiilor viitoare în bogăția sa autentică și în diversitatea sa, umanitatea ar suferi o amputare a conștiinței viitorului său.

3. Patrimoniul arhitectural constituie un capital spiritual, cultural, economic și social a cărui valoare este de neînlocuit.

Fiecare generație interpretează trecutul în manieră diferită și în raport cu idei noi. Orice reducere a acestui capital constituie o diminuare de valori acumulate, cu atât mai mult cu cât nu poate fi compensată nici chiar de creații de calitate elevată.

Mai mult decât atât, exigența economisirii resurselor se impune. Departe de a fi un lux pentru colectivitate, utilizarea acestui patrimoniu constituie o sursă de economie.

4. Structura ansamblurilor de clădiri istorice favorizează echilibrul armonios al societăților.

Acestea oferă într-adevăr un cadru adecvat desfășurării unei game largi de activități. În trecut ele au permis în general evitarea segregării claselor sociale. Pot din nou facilita o bună distribuție a funcțiilor și integrarea mai amplă a populațiilor.

¹ Traducere din limba italiană de arh. Rodica CRIȘAN, după *Documenti norme ed istruzioni per il restauro dei monumenti*, a cura di Emanuele Romeo, în *Restauro – criteri, metodi, esperienze*, a cura di Stella Casiella. Electa Napoli, 1990.

5. Patrimoniul arhitectural prezintă o valoare educativă deosebită.

Permite constatarea și confruntarea semnificației formelor și constituie exemple ale utilizării lor. Imaginea și contactul direct au importanță decisivă în formația omului. Este deci necesară conservarea mărturiilor tuturor epocilor și tuturor experiențelor.

Aceste mărturii pot supraviețui numai dacă necesitatea protejării lor este înțeleasă de cea mai mare parte a populației și în special de tânăra generație care își va asuma responsabilitatea lor în viitor.

6. Acest patrimoniu este în pericol.

Este amenințat de ignoranță, de timp, de diverse forme de degradare, de abandon. Un anumit gen de urbanism favorizează distrugerea sa, atunci când autoritățile atribuie excesivă atenție intereselor economice și exigențelor traficului. Tehnologia contemporană prost aplicată degradează structurile vechi. Restaurările abuzive sunt nefaste. În fine, și cu precădere, specula funciară și imobiliară predomină și anulează cele mai bune planuri.

7. Conservarea integrată îndepărtează amenințările.

Conservarea integrată este rezultatul folosirii tehnicii de restaurare în corelare cu căutarea de funcțiuni adecvate.

Evoluția istorică a făcut ca nucleul degradat al orașelor istorice, și uneori chiar satele abandonate, să devină rezerve de locuințe ieftine. Restaurarea acestora trebuie realizată într-un spirit de justiție socială și nu trebuie să fie însoțită de exodul locuitorilor de condiție modestă. De aceea conservarea integrată trebuie să constituie unul dintre elementele preliminare ale planificării urbane și teritoriale.

E bine de reținut faptul că conservarea integrată nu exclude arhitectura contemporană din cartierele vechi, dar aceasta va trebui să țină cont de contextul existent, să respecte proporțiile, forma și dispunerea volumelor, ca și materialele tradiționale.

8. Conservarea integrată necesită mijloace juridice, administrative, financiare și tehnice.

Mijloace juridice:

Conservarea integrată trebuie să folosească toate legile și regulamentele existente, indiferent de

domeniul acestora, ce pot contribui la salvagardarea și tutela patrimoniului. Atunci când aceste dispoziții nu permit atingerea obiectivelor propuse, este oportună completarea lor și crearea instrumentelor juridice indispensabile la nivelele adecvate: naționale, regionale și locale.

Mijloace administrative:

Punerea în aplicare a acestei politici presupune organizarea unor structuri administrative adecvate și suficient de consistente.

Mijloace financiare:

Întreținerea și restaurarea elementelor de patrimoniu arhitectural trebuie să poată beneficia de orice ajutor și stimulente financiar, inclusiv instrumentele fiscale. Este esențial ca mijloacele financiare atribuite de instanțele publice restaurării cartierelor vechi să fie cel puțin egale celor destinate construcțiilor noi.

Mijloace tehnice:

Arhitecții, specialiștii în diverse domenii tehnice, antreprizele specializate, meseriașii calificați capabili să realizeze restaurările sunt în număr insuficient. Este necesară dezvoltarea activității de formare și a utilizării de personal și manoperă calificată, adaptarea industriei construcțiilor la necesitățile specifice și favorizarea dezvoltării unor meserii pe cale de dispariție.

9. Colaborarea tuturor este indispensabilă pentru reușita acțiunii de conservare integrată.

Deși patrimoniul arhitectural este proprietatea tuturor, fiecare parte a sa este la dispoziția fiecăruia dintre noi.

Pe de altă parte, fiecare generație dispune de patrimoniul arhitectural numai cu titlu temporar. Este responsabilă de transmiterea acestuia către generațiile viitoare.

Informarea publicului trebuie să fie cu atât mai mult dezvoltată având în vedere că locuitorii au dreptul de a participa la deciziile care privesc mediul lor de viață.

10. Patrimoniul arhitectural constituie un bun comun al continentului nostru.

Toate problemele de conservare sunt comune întregii Europe și trebuie abordate în mod coordonat. Consiliului Europei îi revine sarcina de a asigura coerența politicii statelor membre și de a promova solidaritatea acestora.»